

Oplegvel Raadsstuk

Portefeuille M. Divendal
Auteur Dhr. M. Rooijers
Telefoon 5113314 E-mail: mrooijers@haarlem.nl
WZ/OGV Reg.nr. 2009/203037
Te kopiëren: notitie huisaansluitleidingen
B & W-vergadering van 27 oktober 2009

Onderwerp

beheer perceelslozingen in de openbare ruimte

DOEL: Besluiten

Conform het beleidsvoornemen uit het vigerend Gemeentelijk RioleringsPlan (GRP) is de notitie huisaansluitleidingen opgesteld, met daarin de afweging het beheer van de perceelslozingen in de openbare ruimte van de eigenaren over te nemen. Omdat dit een wijziging is ten opzichte van het in 1991 genomen raadsbesluit (391/1991 d.d. 30 oktober 1991), dient de raad hier opnieuw over te besluiten.

B&W

Het college stelt de raad voor:

1. Raadsbesluit 391/1991 d.d. 30 oktober 1991 in te trekken;
2. Het beheer van de perceelaansluitingen in het openbaar gebied per 1 januari 2010 over te nemen van de eigenaren, inclusief de daarbij behorende kosten.
3. Kosten op de gebruiker te verhalen indien problemen met een lozing een gevolg zijn van oneigenlijk gebruik en/of grove nalatigheid van de gebruiker (lozen van o.a. vaste stoffen, chemicaliën en/of vetten).
4. Het besluit heeft geen financiële consequenties, de exploitatiekosten worden gedekt uit de begroting (€ 350.000,-). De hogere investeringskosten zijn gereserveerd in het GRP
5. de nota gaat ter advisering naar de commissie Beheer
6. De betrokkenen ontvangen na besluitvorming informatie over dit besluit middels openbare kennisgeving; de media krijgen een persbericht.

Raad:

Besluit in te vullen door griffie	Moties en amendementen in te vullen door griffie
☐ Conform	☐ Ja
☐ Gewijzigd	☐ Nee
☐ Aangehouden	
☐ Afgevoerd	Datum vergadering

Raadsstuk

Onderwerp: beheer perceelslozingen in de openbare ruimte
Reg.nummer: 2009/203037

1. Inleiding

In het vigerend Gemeentelijk RioleringsPlan 2007 t/m 2011 (vastgesteld bij raadsbesluit op 17 januari 2008) wordt aandacht gevraagd voor (de problemen met) de beheerverantwoordelijkheid van de perceelslozingen.

Gemeenten in Nederland gaan, los van het feitelijke eigendom, verschillend om met de beheerverantwoordelijkheid voor de aansluitleiding van particulieren (perceelslozing) op het gemeentelijk riool. In Haarlem is de beheerverantwoordelijkheid voor de gehele aansluitleiding bij de eigenaar van het perceel neergelegd. Deze historische situatie is in 1991 opnieuw vastgelegd bij raadsbesluit (391/1991 d.d. 30 oktober 1991). Haarlem is daarmee een van de laatste gemeenten in Nederland die de perceelslozingen in de openbare ruimte niet zelf beheren. Concreet betekent dit, dat ook in de openbare ruimte de particulier verantwoordelijk is voor goed onderhoud en tijdige vervanging van de leiding. Deze verantwoordelijkheid wordt echter door de particulier verschillend genomen met alle gevolgen voor de kwaliteit van het rioolstelsel en het bovenliggende maaiveld. Dit is de aanleiding om de beheerverantwoordelijkheid opnieuw aan de orde te stellen. Vanuit het rioolbeheer wordt het wenselijk geacht, zoals reeds aangegeven in het GRP, deze verantwoordelijkheid voor een deel van de lozing bij de gemeente neer te leggen (zie ook bijgevoegde *toelichting op raadsbesluit*).

Het aanschrijven van en het overleggen/afstemmen met eigenaren bij werkzaamheden vraagt veel tijd en heeft vaak een laag rendement, veel eigenaren gaan niet mee in de werkzaamheden in de openbare ruimte. Momenteel ontbreekt het de gemeente aan voldoende (juridische) middelen om de eigenaar te verplichten werkzaamheden aan de lozing uit te voeren bij bovengenoemde werkzaamheden.

Vervanging van de gemeentelijk riolering/bestrating zonder vervanging of herstel van de onderliggende lozingen levert een onwenselijke situatie op. Het maaiveld zal op korte termijn weer verzakkingen vertonen ter plaatse van kapotte lozingen. De beoogde beeldkwaliteitsverbetering door herinrichting/verstraten wordt in korte tijd tenietgedaan. Om hoge herstelkosten te voorkomen worden bij asfaltwerkzaamheden de lozingen in de openbare ruimte door en op kosten van de gemeente vervangen. Dit geeft een stukje rechtsongelijkheid omdat slechts een deel van de burgers hierbij gratis een (gedeeltelijk) nieuwe lozing krijgt.

2. Voorstel aan de raad

Het college stelt de raad voor:

1. Raadsbesluit 391/1991 d.d. 30 oktober 1991 in te trekken;
2. Het beheer van de perceelaansluitingen in het openbaar gebied per 1 januari 2010 over te nemen van de eigenaren, inclusief de daarbij behorende kosten.
3. Kosten op de gebruiker te verhalen indien problemen met een lozing een gevolg zijn van oneigenlijk gebruik en/of grove nalatigheid van de gebruiker (lozen van o.a. vaste stoffen, chemicaliën en/of vetten).

3. Beoogd resultaat

Een verbetering van de openbare ruimte door een beter onderhoud van de huisaansluitingen, het verminderen van afstemmingsproblemen met de eigenaren en het verhelderen van de situatie met betrekking tot verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid. Tevens worden de bewoners (financieel) ontzorgd.

4. Argumenten

Door het overnemen van het beheer van de lozingen in de openbare ruimte worden de huisaansluitingen bij rioolvervanging ook vervangen tot aan de erfgrans waardoor de kans op schade aan de verhardingen als gevolg van defecte huisaansluitingen wordt geminimaliseerd. Daarnaast ontstaat er een helder situatie met betrekking tot verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid bij klachten en problemen met de perceelslozing/huisaansluiting.

Medio 2010 zal de gemeente Haarlem beschikken over een (concept) aansluit/lozingsverordening. Daarin worden voorwaarden gesteld aan de wijze waarop de aansluiting op het gemeenteriool wordt verkregen. Daarnaast wordt ook geregeld wie verantwoordelijk is voor het onderhoud van de aansluitleiding. Ook kunnen eventueel voorwaarden gesteld worden aan de (beëindiging van) lozing van hemel- en grondwater op een openbaar vuilwaterriool.

Financiële paragraaf

De maatschappelijk kosten (kosten van de gemeente en burger) worden beperkt. De kosten van het rioolrecht stijgen op termijn door de kosten van onderhoud aan de lozingen. De stijging wordt deels gecompenseerd doordat het herstel van verzakkingen in de verhardingen duurzaam wordt uitgevoerd; door het gelijktijdig vervangen van de onderliggende kapotte lozing hoeft men niet steeds terug te komen omdat een eigenaar niets aan de lozing doet. Daarnaast worden de bewoners gecompenseerd omdat (een deel van) de beheerkosten door de gemeente wordt gedragen.

In het GRP is bij de ontwikkeling van het rioolrecht al rekening gehouden met deze kosten door, vanaf 2010, €350.000,- beschikbaar te stellen bij de jaarlijkse onderhoudsgelden. Naar verwachting is dit voldoende om het beheer uit te voeren.

Het grootste deel van de vervangingen van perceelslozingen in de openbare ruimte zal meeliften met een riolerings/inrichtingsproject. De hiervoor benodigde investeringen zijn reeds opgenomen in het GRP.

5. Kanttekeningen

Het overnemen van een gedeelte van het beheer van de perceelslozingen vraagt een organisatorische inspanning waarvoor capaciteit (marktpartij) moet worden aangetrokken. Het coördineren van het beheer vraagt een extra inspanning van de organisatie. Daar staat tegenover dat er capaciteit vrijvalt omdat er geen opbrek-vergunningen meer worden uitgegeven t.b.v. lozingsvervangingen, of controle plaatsvindt op door particulieren uitgevoerde werkzaamheden in de openbare ruimte.

Momenteel is er sprake van achterstallig onderhoud bij een groot deel van de perceelslozingen. Omdat de gemeente verantwoordelijk wordt voor (een deel van) de

lozing, kan dit leiden tot extra klachten van burgers, eventueel te nemen maatregelen zijn immers des gemeentes. In principe echter worden de grootschalige vervangingen meegenomen met de investeringswerken in de openbare ruimte en leiden deze extra klachten incidenteel tot extra vervangingen. Deze toename van klachten treedt op door de nieuwe situatie en heeft een tijdelijk karakter. Voor zover de daarbij noodzakelijke kosten (die gaan nog steeds voor de baat) het onderhoudsbudget te boven gaan, kan aanspraak gemaakt worden op de rioleringsreserve, zodat een eventueel tijdelijke verhoging van de rioolheffing achterwege kan blijven.

6. Uitvoering

Na vaststelling door de raad zal bekendheid gegeven worden aan het besluit door een persbericht en op de website. Daarnaast wordt de procedure opgesteld voor “*het afhandelen van verstoppingen in perceelslozingen*”. Ook deze wordt gepubliceerd. Uitdrukkelijk wordt er duidelijk gemaakt dat er geen sprake is van het overnemen van het eigendom, maar het overnemen van het beheer voor zover het het openbare deel van de aansluitleiding betreft.

Binnen de gemeentelijke organisatie wordt waar nodig een aantal taken afgerond (o.a. opbreekvergunningen) en opgepakt (o.a. het aantrekken van een marktpartij om het onderhoud aan het openbare deel van de perceelslozing namens de gemeente te beheren).

Medio 2010 zal de aansluitverordening ter vaststelling worden aangeboden.

7. Bijlagen

Notitie: *Grensafbakening beheer en onderhoud Perceelaansluitingen*

Het college van burgemeester en wethouders,

de secretaris

de burgemeester

8. Raadsbesluit

De raad der gemeente Haarlem,

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders

Besluit:

1. Raadsbesluit 391/1991 d.d. 30 oktober 1991 in te trekken;
2. Het beheer van de perceelaansluitingen in het openbaar gebied per 1 januari 2010 over te nemen van de eigenaren, inclusief de daarbij behorende kosten.
3. Kosten op de gebruiker te verhalen indien problemen met een lozing een gevolg zijn van oneigenlijk gebruik en/of grove nalatigheid van de gebruiker (lozen van o.a. vaste stoffen, chemicaliën en/of vetten).

Gedaan in de vergadering van

De griffier

De voorzitter

Haarlem

Toelichting op raadsbesluit : Grensafbakening beheer en onderhoud Perceelaansluitingen

Wijkzaken
Openbare Ruimte, Groen en Verkeer

Gemeente Haarlem
Zuider Buiten Spaarne 22
Postbus 511
2003 PB HAARLEM

Telefoon: 023 511 3300
Fax: 023 511 4515
Internet: www.haarlem.nl

Project: Grensafbakening beheer en onderhoud huisaansluitingen
Hoofdafdeling: Wijkzaken
Afdeling: Openbare Ruimte, Groen en Verkeer
Bureau: Beleid
Auteur: J.J.K. Teeuw, D. Meijer en M. Rooijers
Datum: 30 september 2009

Inhoudsopgave

pag

GRENSAFBAKENING BEHEER EN ONDERHOUD PERCEELAANSLUITINGEN	1
1 INLEIDING	5
2 PROBLEMEN IN DE HUIDIGE SITUATIE	7
2.1 Lekkages en verzakkingen	7
2.2 Werkzaamheden in de openbare ruimte	7
2.3 Het gemeentelijk Rioleringsplan	8
3 BEHEERALTERNATIEVEN	9
3.1 Wie is de eigenaar?	9
3.2 Verdeling van de beheerverantwoordelijkheid	9
3.3 Oplossingsrichtingen beheer aansluitleidingen	10
3.3.1 Kwaliteit van het openbare gebied	10
3.3.2 Organisatorische consequenties	10
3.3.3 Kosten	11
3.3.4 Juridische consequenties	12
4 CONCLUSIE	13

1 Inleiding

Gemeenten in Nederland gaan, los van het feitelijke eigendom, verschillend om met de beheerverantwoordelijkheid voor de aansluitleiding van particulieren (perceelslozing) op het gemeentelijk riool. In veel gemeenten is de perceeleeigenaar verantwoordelijk voor het leidinggedeelte op particulier terrein en de gemeente voor het deel in de openbare ruimte. Soms ook neemt de gemeente de beheerverantwoordelijkheid voor de totale leiding.

De huis/perceelaansluitleiding is het gedeelte leiding tussen de binnenriolering van een huis/perceel en het openbare riool. Indien er terreinriolering aanwezig is op een perceel is er geen sprake van een huis/perceelaansluitleiding, maar van particulier riool dat aansluit op de gemeentelijke riolering.

In Haarlem is de beheerverantwoordelijkheid voor de gehele aansluitleiding bij de eigenaar van het perceel neergelegd. Deze historische situatie is in 1991 opnieuw vastgelegd bij raadsbesluit (391/1991 d.d. 30 oktober 1991). Haarlem is daarmee een van de laatste gemeenten in Nederland die de perceelslozingen in de openbare ruimte niet zelf beheren. Concreet betekent dit, dat ook in de openbare ruimte de particulier verantwoordelijk is voor goed onderhoud en tijdige vervanging van de leiding. Deze verantwoordelijkheid wordt echter door de particulier verschillend genomen, met alle gevolgen voor de kwaliteit van het rioolstelsel en het bovenliggende maaiveld.

Nu de gemeente de afgelopen en komende jaren extra investeert in het inlopen van de beheer achterstand in de openbare ruimte, is voortijdige degeneratie ten gevolge van slecht onderhouden lozingen ZEER onwenselijk. Dit is de aanleiding om de beheerverantwoordelijkheid opnieuw aan de orde te stellen

2 Problemen in de huidige situatie

2.1 Lekkages en verzakkingen

Hoewel de beheerverantwoordelijkheid voor de perceelslozingen (huis -en bedrijfsaansluitingen) bij besluit is geregeld, zijn veel eigenaren niet of onvoldoende op de hoogte van deze verantwoordelijkheid. Ook als deze verantwoordelijkheid wel bekend is, is het maar de vraag of ze ook wordt genomen. In de praktijk wordt er geen regulier onderhoud gepleegd, tenzij er binnenshuis problemen ontstaan door bijvoorbeeld verstoppingen. Verzakkingen op particulier terrein worden aangevuld zonder onderzoek naar de oorzaak. Ook de gemeente lost ernstige verzakkingen in de openbare ruimte op dezelfde manier op, zij is immers niet verantwoordelijk voor de perceelslozing. Wel wordt zonedig een noodreparatie uitgevoerd en worden eigenaren aangesproken op hun verantwoordelijkheid.

Problemen met lekkages doen zich veelal voor ter plaatse van de aansluiting op de riolering. Wie is er dan verantwoordelijk, gaat het om een defect aan de lozing of is er iets mis met (de inlaat van) het riool? Lekkages veroorzaken naast verzakkingen in het maaiveld ook grondwater- en zandloop in het riool. Dit kan de afvoercapaciteit van de riolering nadelig beïnvloeden. Soms is er sprake van lekkages van afvalwater naar het grondwater.

2.2 Werkzaamheden in de openbare ruimte

Voor het uitvoeren van werkzaamheden in de openbare ruimte is de perceeleigenaar vergunningplichtig (opbreekvergunning) en komen alle kosten voor zijn rekening. Ook voor het herstel van de verharding kan de eigenaar een gemeentelijke rekening tegemoet zien.

Vervanging van de gemeentelijk riolering en/of de bestrating zonder vervanging of herstel van de onderliggende lozingen levert een onwenselijke situatie op. Het maaiveld zal op korte termijn weer verzakkingen vertonen ter plaatse van kapotte lozingen. Om hoge herstelkosten te voorkomen worden bij asfaltwerkzaamheden de lozingen in de openbare ruimte door en op kosten van de gemeente vervangen. Dit geeft een stukje rechtsongelijkheid omdat slechts een deel van de burgers hierbij gratis een (gedeeltelijk) nieuwe lozing krijgen.

Momenteel ontbreekt het de gemeente aan (juridische) middelen om de eigenaar te verplichten werkzaamheden aan de lozing uit te voeren bij bovengenoemde werkzaamheden.

2.3 Het gemeentelijk Rioleringsplan

Ook het GRP onderkent de problemen met de huidige beheerverantwoordelijkheid voor perceelaansluitingen en benoemt een aantal voor- en nadelen.

De belangrijkste voordelen zijn:

- Het rioolrecht is lager omdat de bewoners de beheerkosten zelf dragen.
- De (organisatorische)inspanning die de gemeente moet leveren is beperkt;
- De bewoners worden bewuster van de riolering.

De voornaamste nadelen zijn:

- De totale maatschappelijke kosten zijn nu hoger omdat het goedkoper is aansluitingen en riool gelijktijdig te vervangen dan deze afzonderlijk te vervangen;
- De matige kwaliteit van de huisaansluitingen kan leiden tot gaten in de weg;
- Er is veelal onbegrip bij eigenaren en bewoners omdat ze niet weten een onderhoudsplicht te hebben in openbaar gebied;
- De gemeente is geen voorstander van zeer oude leidingen onder nieuw straatwerk (wegverzakkingen). Bij grootschalige asfaltwerkzaamheden worden de huisaansluitingen uit praktisch oogpunt standaard door de gemeente vervangen, veelal ook op kosten van de gemeente. Dit is vreemd, zeker als nadien klachten ontstaan. In principe is de gemeente dan verantwoordelijk. Deze verantwoordelijkheid wordt echter niet genomen.
- In sommige gevallen Bij grote projecten wordt soms zwaar verkeer omgeleid door straten die daar niet op berekend zijn. Hierdoor ontstaat schade aan het wegdek en de onderliggende riolering. Er is daarbij onduidelijkheid in de aansprakelijkheid.

3 Beheeralternatieven

3.1 Wie is de eigenaar?

Bij het beschrijven van de huidige situatie is er steeds sprake van beheer en een beheerverantwoordelijkheid. Hoe zit het eigenlijk met het eigendom en speelt dit een rol bij een eventuele gedeelde beheerverantwoordelijkheid? De kritische blik van de gemeente jurist bracht de volgende beschouwing:

- Onder het huidige recht is onduidelijk wie eigenaar is van een huisaansluiting op het riool. Door inwerkingtreding op 1 februari 2007 van artikellid 5:20, lid 2 BW is verticale natrekking - de eigenaar van de grond is eigenaar van de huisaansluiting - in elk geval niet meer aan de orde.
- Ingevolge dit artikellid behoort, indien de aansluiting op zich gezien zou kunnen worden als een zelfstandig net, de eigendom toe aan de bevoegde aanlegger dan wel diens rechtsopvolger.
- Indien de aansluiting echter niet kan worden beschouwd als een zelfstandig net, kan het ingevolge artikel 3:4 BW worden beschouwd, ongeacht of deze gelegen is in grond die in eigendom is van de gemeente of in grond in eigendom van de huiseigenaar, als een bestanddeel hetzij van het gemeentelijk riool, hetzij van het huis. Dan zou dus óf de gemeente óf de huiseigenaar tevens eigenaar zijn van de aansluiting.
- Het maakt voor de gemeente echter niet uit wie in juridische zin eigenaar is van de aansluiting. Er is voldoende wettelijke basis om beheersaspecten te regelen bij gemeentelijke verordening, ongeacht wie de eigendom van de aansluiting toekomt. Daar komt nog bij dat, indien de gemeente zorg wil dragen voor de aansluiting, zij daar waarschijnlijk geen bezwaren tegen zal ondervinden. De huiseigenaar wordt immers verrijkt met een verbeterd stuk eigendom.

Juridisch gezien blijkt het goed mogelijk de beheerverantwoordelijkheid te (ver)delen, ongeacht het feitelijke eigendom.

3.2 Verdeling van de beheerverantwoordelijkheid

In principe zijn, waar het gaat om de verdeling van de beheerverantwoordelijkheid, drie logische grensafbakeningen mogelijk tussen het particuliere en openbare deel van de rioolaansluiting (www.riool.net):

1. Op 50 cm van de gevel van het gebouw (de grens tussen binnen- en buitenriolering conform NEN 3215);
2. Op de perceelgrens of nabij de perceelgrens ter hoogte van het ontstoppingstuk;
3. Ter plaatse van de aansluiting van de perceelslozing op het openbare riool.

Staat de voorgevel van het gebouw op of nabij de perceelgrens, dan vervalt het onderscheid voor de eerste twee mogelijkheden.

Omdat de problemen met de aansluitleidingen betrekking hebben op de openbare ruimte is het niet nodig en ook niet wenselijk de beheerverantwoordelijkheid in particulier terrein over te nemen. Deze blijft bij de eigenaar van het perceel.

3.3 Oplossingsrichtingen beheer aansluitleidingen

Zoals hierboven aangegeven wordt er niet getornd aan de beheerverantwoordelijkheid in de niet openbare ruimte, die blijft bij de perceeleigenaar. Voor het 'openbare' gedeelte worden een drietal mogelijkheden besproken:

1. Handhaven van de huidige situatie;
2. Een gemeentelijke beheerverantwoordelijkheid op kosten van de perceeleigenaar;
3. Een gemeentelijke beheerverantwoordelijkheid op kosten van de gemeente.

Bij elk alternatief wordt gekeken naar wat dit betekent voor de kwaliteit van de openbare ruimte, de gemeentelijke organisatie, de kosten en of er juridische zaken meespelen. Naast het reguliere en calamiteuze onderhoud (reiniging, onderzoek en reparatie) valt ook de vervanging van de lozing onder de beheerverantwoordelijkheid.

3.3.1 Kwaliteit van het openbare gebied

Met mogelijkheid 1 blijft het probleem bestaan dat de eigenaren van een pand hun huisaansluiting niet willen vervangen op het moment dat het openbare riool en/of de verhardingen worden vervangen. Als de kwaliteit van de huisaansluitingen te wensen overlaat bestaat de kans dat verhardingen relatief snel verslechteren door het ontstaan van verzakkingen en gaten in het wegdek. De beoogde beeldkwaliteitsverbetering door herinrichting/verstraten wordt in korte tijd tenietgedaan. De riolering loopt vol met zand en herstel van de bestrating is weinig effectief als de onderliggende lozing niet wordt gerepareerd. Ook zal er weinig begrip van omwonenden zijn als in een straat verzakkingen bij herhaling optreden en de gemeente niets anders doet dan *'een kruiwagen zand in een gat storten'* en de boel weer dichtstraat.

Bij de mogelijkheden 2 en 3 kunnen de huisaansluitingen bij rioolvervanging ook worden vervangen tot aan de erfgrans en is de kans op schade aan de wegen en zandinloop in de riolering als gevolg van defecte huisaansluitingen minimaal. Ook kunnen verzakkingen adequaat worden aangepakt omdat er de mogelijkheid is de bron van het probleem aan te pakken.

3.3.2 Organisatorische consequenties

Bij alle drie de mogelijkheden heeft de gemeente de verantwoordelijkheid de eigenaren/bewoners goed en tijdig te informeren en zonodig afstemming te zoeken. Omdat lozingen niet preventief onderhouden worden, beperkt het beheer zich tot het verhelpen van verzakkingen in het maaiveld door kapotte lozingen, het verhelpen van verstoppingen of het vervangen van de lozing.

Als er gaten in de weg vallen, herstelt de gemeente de huisaansluiting provisorisch en informeert zij de bewoner dat de huisaansluiting hersteld moet worden. Vanwege het provisorisch herstel moet na verloop van tijd opnieuw aan de verharding gewerkt worden als de eigenaar/bewoner geen actie onderneemt (mogelijkheid 1). Neemt de gemeente de verantwoordelijkheid over dan hoeft de gemeente de bewoner niet te

informereren, maar kan ze direct overgaan tot herstel van de lozing. Ook is er geen risico van het voort duren van een verzakking omdat er geen herstel plaatsvindt. Bij mogelijkheid 2 moeten de kosten op de eigenaren verhaald worden.

Met het verdelen van de beheerverantwoordelijkheid tussen eigenaar en gemeente, ontstaat een onduidelijkheid over wie actie moet ondernemen bij een verstopping, het is meestal niet op voorhand te zeggen in welk deel van de leiding deze zit. Door de gemeente de verantwoordelijkheid te geven in het localiseren van de verstopping en zonodig de eigenaar te laten weten of er van hem actie wordt verwacht, wordt voorkomen dat de eigenaar kosten maakt voor een verstopping in het gemeentelijke deel van de aansluitleiding. Vastlegging in een verordening en goede voorlichting naar eigenaren/bewoners maken verantwoordelijkheden duidelijk en er ontstaat geen discussie over gemaakte kosten van particuliere ontstoppingsdiensten.

Bij mogelijkheid 1 moet bij rioolvervanging en/of verhardingswerkzaamheden met de bewoners worden afgestemd *of, hoe* en *wanneer* de bewoners hun huisaansluiting gaan vervangen. Aan deze activiteiten zijn geen fte's toegerekend maar in de praktijk kost afstemming en informatie naar de bewoners relatief veel tijd. Ook de mogelijkheden 2 en 3 vragen om afstemming met de bewoners over de vervanging. Zij moeten worden geïnformeerd over de voorgenomen vervanging van het openbare deel van de lozing en in de gelegenheid worden gesteld ook hun deel gelijktijdig te (laten) vervangen. Omdat er bij de mogelijkheden 2 en 3 niet onderhandeld hoeft te worden over het al dan niet vervangen van een lozing door de eigenaar, zal dit minder tijd vragen. In veel gevallen kan er dan in een reguliere bewonersavond voldoende tijd aan worden besteed.

In de huidige situatie kost het de gemeente (veel) tijd om eigenaren aan te schrijven over kapotte lozingen, het afgeven van opbrekvergunningen, het controleren van straatwerk en het overhalen van eigenaren de lozing te vervangen bij grootschalige werkzaamheden in de openbare ruimte. Door het overnemen van het beheer komt dit allemaal te vervallen. Wel is blijft er afstemming nodig en moeten er bij mogelijkheid 2 extra administratieve werkzaamheden worden verricht voor het in rekening brengen van de kosten van vervanging en reparatie. Voor ontstoppingswerkzaamheden moet een externe partij, bijvoorbeeld de huisaannemer, worden benaderd. De uren die binnen de gemeente vrijvallen kunnen worden gebruikt voor de administratieve verwerking van de ontstoppings- en vervangingswerkzaamheden. Het innen van eventuele gelden (=mogelijkheid 2) vraagt wel extra van de organisatie, ca 0,75 tot 1,0 fte

3.3.3 Kosten

In het GRP is rekening gehouden met een structurele uitgave van € 350.000,- vanaf 2010 voor ontstoppings- en reparatie/vervangingswerkzaamheden aan en van lozingen.

Indien de gemeente de beheerverantwoordelijkheid overneemt in de openbare ruimte zal het (op grote schaal) vervangen van aansluitleidingen in hoge mate bepaald worden door (riool)werkzaamheden in de openbare ruimte. De kosten van het vervangen van aansluitleidingen worden gedekt uit de vervangings- en verbeteringsinvesteringen van de riolering. In het GRP is hier rekening mee gehouden.

Hoewel de beheerkosten van de riolering toenemen bij het overnemen van het beheer van het openbare gedeelte van de lozingen, vervallen de kosten en uren van het vergunnen van werken in de openbare ruimte voor particuliere rioolvervanging. Ook wordt er geen geld meer besteed aan het herhaaldelijk herstellen van dezelfde verzakkingen in het maaiveld.

Omdat er geen registratie plaatsvindt van tijd en uren m.b.t bovengenoemde werkzaamheden aan perceelslozingen is er geen goede inschatting te maken van het effect van het overnemen van de beheerverantwoordelijkheid van het openbare deel van de perceelslozing. Naar verwachting is de reservering van 3,5 ton vanaf 2010 voldoende om ontstoppingen en herstelwerkzaamheden uit te voeren. De echte grootschalige vervangingen vinden plaats bij werken in de openbare ruimte en zijn onderdeel van het krediet van dat werk.

Momenteel is er sprake van achterstallig onderhoud bij een groot deel van de perceelslozingen. Omdat de gemeente verantwoordelijk wordt voor (een deel van) de lozing, kan dit leiden tot extra klachten van burgers, eventueel te nemen maatregelen zijn immers des gemeentes. In principe echter worden de grootschalige vervangingen meegenomen met de investeringswerken in de openbare ruimte en leiden deze extra klachten incidenteel tot extra vervangingen. Deze toename van klachten treedt op door de nieuwe situatie en heeft een tijdelijk karakter. Voor zover de daarbij noodzakelijke kosten (die nog steeds voor de baat gaan) het onderhoudsbudget te boven gaan, kan aanspraak gemaakt worden op de rioleringsreserve, zodat een eventueel tijdelijke verhoging van de rioolheffing achterwege kan blijven.

3.3.4 Juridische consequenties

Handhaven van de huidige situatie (mogelijkheid 1) maakt het nauwelijks mogelijk eigenaren te dwingen hun lozing te vervangen bij gemeentelijke werkzaamheden in de openbare ruimte. Daar waar de gemeente zelf initiatief neemt en op haar kosten lozingen vervangt (bijv. bij asfaltwerkzaamheden) ontstaat er onduidelijkheid over de beheerverantwoordelijkheid na de vervanging. Is de gemeente nu verantwoordelijk bij een verstopping of is dat toch de eigenaar?

Het overnemen van de beheerverantwoordelijkheid (mogelijkheid 2 en 3) kan geregeld worden in een aansluitverordening. Indien de eigenaar wel financieel verantwoordelijk blijft dan dient dit zodanig in de verordening geregeld te zijn dat de gemeente bepaalt of en wanneer een lozing wordt vervangen in de openbare ruimte. Te allen tijde zal bij mogelijkheid 2 tijd (en geld) nodig zijn voor informatie, communicatie en achterhalen en innen van het geld bij de perceeleigenaren indien er onderhoud is gepleegd.

Een goede aansluitverordening maakt het mogelijk zaken goed te regelen en juridisch af te dekken. Daarbij zij opgemerkt dat in de huidige situatie ook met een verordening medewerking van de eigenaren niet goed kan worden afgedwongen.

4 Conclusie

Het handhaven van de huidige situatie (mogelijkheid 1) is onwenselijk vanwege alle problemen die dit met zich meebrengt. Bij het uitvoeren van werkzaamheden in de openbare ruimte kost het veel tijd en energie de eigenaren mee te krijgen hun lozing te vervangen. Het resultaat is sterk wisselend.

Mogelijkheid 2 is een goed alternatief, maar dit alternatief brengt met zich mee dat extra tijd en geld nodig zijn voor het verhalen van de kosten op de perceeleigenaar, voor een deel wordt dit opgevangen met een goede verordening, standaard prijstabellen en vooraf laten tekenen van een automatische incasso. Naar verwachting is er bij mogelijkheid 2 een uitbreiding met 1 fte noodzakelijk of moet deze permanent worden ingehuurd/ in de markt worden weggezet.

Gelet op de verbetering van de kwaliteit van de openbare ruimte, de organisatie, de (totale) kosten voor particulier en gemeente en de juridische consequenties verdient mogelijkheid 3 de voorkeur. Dit is de mogelijkheid waarbij de gemeente verantwoordelijk is voor het onderhoud van de huisaansluiting in het openbaar gebied en de daarbij behorende kosten.

In het GRP is reeds rekening gehouden met de uitgaven die het beheer van de perceelslozingen vragen door een reservering van € 350.000 vanaf 2010. In de huidige situatie is het niet inzichtelijk wat de precieze kosten zijn. Een voorzichtige inschatting is dat de reservering, rekening houdend met de vrijval van tijd en geld, voldoende is voor de behandeling van klachten, verstoppingen en reparaties/vervanging, inclusief de administratieve afhandeling. De invloed op de hoogte van de rioolheffing is er met name bij de vervangingsinvesteringen die iets hoger uitvallen, in het GRP is hier rekening mee gehouden.

Hoewel er verschuivingen/aanpassingen van werkzaamheden plaatsvinden tussen de verschillende afdelingen, kan een en ander binnen de huidige gemeentelijke bezetting geregeld worden.

Resumerend

- Mogelijkheid 3 verdient de voorkeur;
- Belangrijkste winst is de kwaliteit van de openbare ruimte door een meer logische afbakening van het beheer van de perceelslozingen;
- Er is voldoende dekking voor het beheer van de perceelslozingen (€ 350.000 vanaf 2010);
- De ontwikkeling van de rioolheffing wordt beïnvloed door de vervaningsinvesteringen die iets hoger uitvallen, maar in het GRP is hier rekening mee gehouden.
- De burger wordt gedeeltelijk (financieel) ontzorgd.

Vervolg

Na het nemen van het raadsbesluit om de gemeente de beheerverantwoordelijkheid voor het openbare deel van de perceelslozingen over te nemen, worden de volgende stappen genomen:

- Het onderhoud wordt (meerjarig) uitbesteed;
- De organisatie wordt zodanig ingericht, dat de klachten snel opgelost worden;
- Een aansluitverordening wordt opgesteld.
- Eigenaren/bewoners worden voorgelicht over de gewijzigde beheerverantwoordelijkheid en de te volgen procedure bij verstoppingen.

Bij de nadere uitwerking van mogelijkheid 3, dienen de afdelingen beheer, juridische zaken en dienstverlening nauw samen te werken. Deze inzet is met name noodzakelijk voor het registreren en afhandelen van de klachten.